

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Свилен Стефанов за хабилитационния труд на кандидата за академичната длъжност „професор” доц. д-р Борис Кирилов Сергинов.

Конкурсът е обявен от Нов български университет за нуждите на Департамент „Дизайн”. В този конкурс участва единствено кандидатът доц. д-р Борис Кирилов Сергинов. Кандидатурата му е обсъдена и единодушно одобрена на заседание на съвета на департамент „Дизайн” на НБУ.

Борис Сергинов завършва гимназия за изящни изкуства „Илия Петров“ в София, а през 1994 г. защитава дипломна работа в специалност „Живопис” на НХА. Оттогава и до днес, той е едно от влиятелните имена на софийската художествена сцена, най-често свързвано различни области като живопис, инсталация, пърформанс, дигитални медии и саундарт. За спецификата на настоящия конкурс не е маловажно и обстоятелството, че този автор, още от момента на дипломирането си, се посвещава на преподавателска дейност – първоначално в Училището за приложни изкуства в София, а след това в СУ „Св. Климент Охридски”, Националната художествена академия и Нов български университет. През 2007 г. защитава образователната и научна степен „доктор” като докторант на катедра „Индустриален дизайн” в НХА. През 2010 г. му е присъдена академичната длъжност „доцент“. В момента доц. д-р Сергинов е редовен преподавател по дизайн в НБУ и е ръководител на Департамент „Дизайн“. Тези факти достатъчно добре говорят, че кандидатът притежава сериозни основания да се яви на конкурс, обявен в проблематиката на съвременните измерения на дизайна.

Видно е, че кандидатурата на доц. д-р Борис Сергинов има поне две важни измерения. От една страна са неговите теоретични разработки, участията в научни конференции и издадената наскоро монография „Дизайн: диалог и монолог – факти, методи, прогнози“, посветена на развитието на модерния и съвременния дизайн. От друга страна стоят конкретните му проекти за съвременен интериорен дизайн и техните реализации. Не бих пропуснал и самостоятелните му изложби в областта на живописата, инсталацията и пърформанса. Бих разгледал поотделно тези различни, но в същото време сходни като проблематика аспекти от творческата работа на кандидата.

В последните години доц. д-р Борис Сергинов е направил редица важни публикации в научни сборници. Някои от тях са: „Консумизъм и дизайн“, София, 2014, сборник „50 години академично образование по дизайн в България“, НХА“, „Между смисъла и абсурда“, София, 2013, сборник „Проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства“, НХА, Методика на дизайн проектирането - 1 и 2 част на сборник на „Департамент „Дизайн и архитектура“, НБУ, „Дизайн без граници“, НХА и др.

Но основен труд в представените от доц. д-р Борис Сергинов публикации е вече споменатата монография „Дизайн: диалог и монолог – факти, методи, прогнози“. Тази книга съвсем логично започва с разглеждане на историческите аспекти в развитието на дизайна, като постепенно се развива в посока на интерпретация на основните проблеми, които характеризират продукцията на съвременните създатели на художествени стойности. В нея се акцентира на творческата и концептуална част на проблема за проектирането в различните видове дизайн, както и формата на тяхното социално функциониране.

Изключително любопитно е, че в тази книга на последователна критика е подложена доктрината за функционализма в дизайна, наследена от

годините на комунистическия режим в България, която (както изтъква правилно нейният автор) и до днес фрустрира мисленето на българските творци. Основният принос на монографията трябва да се търси именно в опита да се „лекува тази рана“, отворена в тялото на българската дизайн култура. В четири глави трудът предлага основната фактология, свързана със зараждането и развитието на дизайна, като поднася и личен поглед по отношение на случилото се. Но текстът не предлага единствено историческите факти, а по-скоро проследява и интерпретира идеите, които характеризират съответните времеви периоди.

В опита си да очертае прогнози по отношение на развитието на дизайна доц. д-р Борис Сергинов убедително обосновава нуждата от хуманизиране на индустриалното изкуство и голямата социална отговорност на съвременното проектиране в дизайна, като неизменно го поставя в контекста на това, което се определя като съвременно изкуство с всичките му многобройни проявления. Той акцентира върху връзките между визуалния код и човека, между обществото и изкуството. Това е голямата тема за диалога между зрителя и твореца, между дизайнера и потребителя, между предмета и консуматора, между критика и предмета. Борис Сергинов подчертава, че в монографията са засегнати тези различни диалози, като основно се изследва фундаменталната разлика между монологичния дизайн и диалогичния дизайн. На единия полюс е монологичният тип дизайн, който притежава диктаторски характер и изключва диалога с потребителя, като демонстрира пренебрежение към емоциите и желанията на човека: „Потребителят няма права, той е аматьор и не знае какво е добро за него, затова диалог няма, с не-посветени диалог не се води, просто им се казва какво и как да консумират, какво да харесват, как да се обличат и как да живеят. Това е тоталитарен тип монологично отношение. (...) Тази книга осветява именно разликата между диалога и монолога със зрителя, потребителя, консуматора на изкуство и разграничава ясно плуралистичния,

многолик, свободен, либерален дизайн от тоталитарния, ограничен, заповеден дизайн“. Не мога да не продчертая иновативният характер на развитите в тази посока идеи в последната книга на доц. д-р Борис Сергинов.

Темата на книгата на кандидата е насочена към изследването на иновациите в дизайна на XX в. през гледните точка на най-видните му представители, и то не само в световен план, но и в България. Изучаването на тези идеи е ключово за разбирането на съвременните процеси, характеризиращи заобикалящия ни предметен свят. Нещо повече – тук е търсено изясняването на сложните взаимоотношения между актуалните форми на изкуство и днешното общество. Затова чисто исторически са потърсени новите основания на дизайна като експериментално поле в края на XIX и началото на XX век – по специално в рационализма на реди-мейда на Марсел Дюшан и в последвалата идея за стандартизацията при “Баухаус”. Постепенно Сергинов разгръща темата за дизайна напред в историята, преминава през кризата на индустриалното и преминаването към постиндустриална концепция, т.е. от така наречения „добър дизайн” към постмодерния дизайн. Това означава, че постиндустриалната концепция се намесва в проектирането и механизмите на производство и ги ориентира към специфични целеви пазари, които се отличават със силно индивидуалистични семантично-визуални кодове. Наред с това, нека да напомня, че Сергинов, не от вчера развива възгледа, че традиционното рисуване и проектирането с програмни продукти са неразривно свързани; че традиционното рисуване и компютърното проектиране се намират в симбиозно изгодна връзка; че компютърното проектиране се явява неразривна част и продължение на класическото рисуване в дизайна. Това отново са тези, обнати към либералното творческо осмисляне на съвременния дизайн.

Така тази посветена на дизайна книга показва, че вече не съществуват граници за това, в какво се е превърнал дизайнът и какво бихме могли да

приемем за съвременен дизайнерски продукт. Дизайнът днес има способността да преобразява действителността като се превръща в алтернативна матрица на човешкото мислене и възприятие. Авторът ни подсказва, че една от ролите на дизайна е да нарече нещата с общовалидни имена, да ги превърне в глобални знаци и по този начин да създаде единно битие, което говори на общоразбираем език, вън от расови, етнически или национални ограничения – и да извърши окончателно творческо единение на изкуството с действителността. Може би това винаги е била основната цел на дизайна, който, все пак, функционира по различен начин от т.нар. изящни изкуства. Всички исторически препратки и авторски тези в книгата са богато илюстрирани, а самото книжно тяло е убедително произведение на графичния дизайн.

Тук е необходимо да бъдат изтъкнати и множеството проекти и изложби, с които непрекъснато се занимава този преподавател и художник, като неизменно увлича в тях своите студенти. Многобройни са събитията, които той организира съвместно със студенти от НБУ в различни галерии и клубове. В биографията си доц. д-р Борис Сергинов си има редица важни творчески реализации, в които се явява организатор и автор. Такива са: международен кураторски проект на Арт фондация „Лучано Бенетон“ към Биеналето във Венеция; междудепартаментен семинар, четене и изложба „Повече сред народа, по-близо до живота“ на департаментите „Нова българистика“ и „Дизайн“ на НБУ; изложба „Светлина и време 2015“ на студенти и преподаватели от НБУ; Пътуващ университет и творческо ателие „Биоморфни форми - Лозенец 2015“; Обща изложба "Нови територии – кросдисциплинарни практики" в Градска галерия, Перник; Междуниверситетска изложба "Експресивни действия" в НБУ Арт център, съвместен проект на депатамент „Дизайн“ НБУ и СУ "Св. Климент Охридски"; Изложба и междудепартаментен семинар на студенти и преподаватели от департаменти „Дизайн" и "Нова българистика" DADA

предметност в дизайна, Dada cultural bar; Обща изложба LOVE IS...ЛЮБОВТА Е... НБУ, арт център „Steppenwolf“ и др. Многобройни са и семинарите и уъркшопите, организирани от Борис Сергинов в НБУ, но тук не е мястото да бъдат изреждани, тъй като присъстват в документацията на кандидата.

Чрез тези реализации доц. д-р Борис Сергинов хвърля мост към теоретичните си разработки, за които стана въпрос по-горе. Защото във всички тези събития присъства демонстрацията на свобода и креативна артистичност в дизайнерската визуализация, вероятно идваща от опита на автора в съвременните изразни средства, характерни по принцип за изразяването на неговото поколение. Неговата висока творческа активност говори и за високи професионални умения, за високо владение на артистичната материя – и като автор, и като преподавател.

Поради всичко това, с убеденост предлагам на уважаемото научно жури на доц. д-р Борис Кирилов Сергинов да бъде присъдено академичното звание “професор”. Той е автор и личност с видимо присъствие на нашата художествена сцена, като умело съчетава ролите на творец и преподавател в сложното поле на съвременното изкуство и дизайн.

проф. д. изк. Свилен Стефанов

15. 01. 2016 г.

София